

Terveys, sairaus ja ruokinta

Terveyden määritelmä

Terveys on kokonaisuuden tila, jossa kaikki kehon järjestelmät toimivat oikein ja tasapainossa sisäisten ja ulkoisten ympäristöjen kanssa. Terveys voidaan määrittellä negatiivisesti, ruumiillisten ja henkisten sairauksien poissaolona tai positiivisesti, hyvänä ruumiin ja hengen tilana, jota kuvaa parhaiten sana hyvinvointi. Terveys on kuitenkin laaja käsite, jonka määritelmää on vaikea esittää. On usein helpompaa kuvata ja antaa nimiä epämukavuudelle, virhetoimintojen tyypeille ja kivun asteille, sen sijaan että yrittäisi määrittellä hyvinvointia, hyvinolontunteita ja vapaan liikkuvuuden asteita. Hevosen terveys on hyvinvoinnin optimaalinen tila, joka sallii hevoselle vapauden henkisestä paineesta ja fyysisestä epämukavuudesta, ja lisäksi mahdollistaa sen toimimaan tasapainoisesti kykyjensä rajoissa, terveellisessä suhteessa ihmis- ja hevoskumppaniensa kanssa. Terveellä hevosella kaikki toiminnot, mukaan lukien ruuansulatus, verenkierto, immuunijärjestelmä, hengitys, hermosto, luusto ja lihaksisto, toimivat optimaalisesti, vapaina kroonisesta paineesta ja kivusta jokapäiväisessä ympäristössä, eli hevonen tallissa tai ulkona, leväten tai liikkuen tai viettäen aikaa ihmisten tai sen eläinkumppanien kanssa.

Terveen hevosen merkit

Terveellä hevosella on hyvä ruokahalu, kiiltävä karvapeite ja se on valpas ympäristönsä suhteen.

On tärkeää oppia tunnistamaan terveen hevosen merkit:

- Vältetään hankkimasta sairasta hevosta.
- Opitaan tunnistamaan ajoissa sairauksien oireet.
- Kyetään antamaan eläinlääkärille oikea kuvaus terveyden poikkeavuuksista.

- Ymmärretään eristää hevonen muista, jotta vältetään tarttuvien tautien siirtyminen muihin eläimiin.

Kaunis, terve hevonen.

Terveen hevosen keskeisiä merkkejä:

Karvapeite: Terveellä hevosella on kiiltävä karvapeite, joka kuvastaa hyvää ruokintaa ja joka paranee säännöllisellä harjaamisella.

Silmät: Hevosten silmien tulisi näyttää kirkkailta ja täysin avonaisilta. Niissä ei tule olla eritteitä tai tylsää, lasimaista katsetta.

Kaviot: Terveellä hevosella on terveet kavionsenämät. Kaviot ovat tasaiset eikä niissä ole halkeamia. Sivusta katsottuna kavioiden tulee olla samansuuntaiset vuohisten kanssa.

Asenen: Terve hevonen on valpas, aktiivinen ja utelias. Se ei saa vaikuttaa tylsältä ja laiskalta, koska tämä voi olla oire sairaudesta, yllärasituksesta tai ylivalmennuksesta. Laumassa hevosten tulee pysyä toisten hevosten joukossa. Kärsivät hevoset pysyvät omissa oloissaan, poissa muusta laumasta. Terveellä hevosella on hyvä ruokahalu ja se pureskelee rehunsa tasaisesti suun molemmilla puolilla.

Nestetasapaino: Oikea nestetasapaino on erittäin tärkeä hevoselle. Voit testata hevosen nestehukan varalta nipistämällä sen nahkaa ja vetämällä

sitä poimulle. Tarkkaile miten kauan kestää ennen kuin nahka palautuu paikoilleen. Jos hevosella on hyvä nestetasapaino, nahka palautuu nopeasti tasaiseksi, kun taas nestehukasta kärsivän hevosen nahka jää poimulle pitkäksi aikaa.

Virtsa: Terveen hevosen virtsa on vehnäoljen väristä. Samea tai tummanpunainen virtsa viittaa sairauteen.

Lanta: Hevosen lannan tulee muodostaa kiinteitä palloja. Löysä, vetinen lanta, jossa on sulamatonta viljaa, viittaa ruuansulatusongelmiin.

Limakalvot: Huulten ja ienten limakalvot tulee olla vaaleanpunaiset. Voit arvioida hevosen verenkiertoa painamalla hetken kevyesti ientä sormella. Väriin pitää palautua 1-2 sekunnin kuluttua. Jos jälki on tummanpunainen, violetti, keltainen tai valkoinen se kertoo häiriöstä.

Sydämen syke: Terveen, keskikokoisen, aikuisen hevosen leposyke on 30–40 sykettä minuutissa, raskarakenteisemmän hevosen 25–30 sykettä minuutissa. Syke voi vähän vaihdella riippuen hevosen iästä, ulkolämpötilasta, ilman kosteudesta ja hevosen jännitystilasta riippuen.

Hengitystiheys: Terveen, aikuisen hevosen hengitystiheys levossa on 10–16 kertaa minuutissa. Hengitys tihenee huomattavasti liikunnasta, ulkolämpötilasta, kivusta, ahdistuneisuudesta tai kuumeesta.

Lämpö: Terveen hevosen ruumiinlämpötila on 37–38 °C. Ulkolämpötila, ilmankosteus, liikunta, kuume tai nestevajaus voi nostaa lämpötilaa.

Miten ruokinta liittyy terveyteen?

Ruokinta on terveyden ja kasvun edellytys ja perusta. Hyvä ruokinta johtaa parempaan vastustuskykyyn, vähempiin sairauksiin ja parempaan terveyteen. Terveet hevoset ovat vahvoja ja niillä

on parempi elämänlaatu. Ylläpitääkseen terveitä elintoimintoja ja pystyäkseen kykyjensä mukaisiin suorituksiin, tulee hevosen ruokinnan sisältää oikeat ravintoaineet oikeina määrinä. Ruokinnan tuntemus on tärkeää.

Hevosten ravitsemustiede on perinteisesti keskittynyt eri ravitsemuksellisiin puutoksiin. Viime aikoina ovat kuitenkin muunlaiset virheravitsemukset yleistyneet. Näitä ovat liikalihavuus, pitkäaikainen ravitsemuksellinen epätasapaino ruokinnassa ja virheet hevosenpidossa. Nämä voivat johtaa esim. kaviokuumeeseen, ähkyihin tai mahahaavaan. Tämän lisäksi monet hevosenomistajat väittävät, että rehuvalinnat vaikuttavat hevosten käyttäytymiseen.

Hevosten ruokinta voi tarkoittaa monimutkaisia määriä, prosentteja, suhteita, arvauksia ja tuntemattomia tekijöitä. Kuitenkin näemme helposti hyvän ruokinnan lopputuloksen: terve, elinvoimainen ja hyväkuntoinen hevonen, jolla on kiiltävä karvapeite. Kukin hevosenomistaja pystyy aikaansaamaan tämän ilman että hänen tarvitsee osata ulkoa pitkiä ruokintataulukoita tai syöttää kalliita ravintolisäaineita. Kehittämällä vain muutamia taitoja ja ymmärtämällä hevosten ravitsemustieteen keskeiset periaatteet tämä on mahdollista.